

Lausunto hallituksen esityksestä suurten konsernien vähimmäisveroa koskevaksi lainsäädännöksi, HE 77/2023 vp

1. Johdantoⁱ

Hallituksen esitys suurten konsernien vähimmäisverosta pyrkii panemaan täytäntöön Euroopan neuvoston minimiverodirektiivin (EU 2022/2523), jonka tavoitteena on suurten monikansallisten konsernien verottaminen vähintään valitulla vähimmäistasolla riippumatta siitä, missä valtiossa toimintaa harjoitetaan.

Direktiivi rakentuu OECD:n Inclusive Framework -puitteissa valmistelemalle Pilari 2:n GloBE-sääntelylle, joka soveltaa uudenlaista lähestymistapaa kansainvälisen yritysverotuksen rakenteellisten ongelmien korjaamiseen. On ollut pitkään tiedossa, että koordinoitu minimiverotason asettaminen on yksi potentiaalinen tapa vähentää kansainvälisten konsernien harjoittamaa verosuunnittelua ja valtioiden välistä verokilpailua sekä pienentää veroaste-erojen aiheuttamia resurssien allokatiivääristymiä. Muun muassa EU:n komission asettama Rudingin komitea ehdotti jo 1990-luvun alussa minimiyhteisöverokannan käyttöönottamista Euroopan unionissa.ⁱⁱ Myöhemmin on laajasti pohdittu myös erilaisten kohdevaltioverotusta soveltavien ratkaisujen ja veropohjan kaavamaiseen jakoon perustuvien mallien soveltuvuutta kansainvälisen verokoordinoinnin lähestymistavaksi.ⁱⁱⁱ Keskeinen käytännön ero näiden eri veromallien välillä on siinä, että minimiverotasosta sopiminen voidaan lähtökohtaisesti toteuttaa vallitsevan järjestelmän puitteissa, kun taas mainitut kaksi muuta järjestelmää edellyttävät isoja muutoksia järjestelmän perusrakenteisiin.

Huomio kääntyi uudelleen minimiveromallin suuntaan Yhdysvaltojen otettua käyttöön vuoden 2017 uudistuksessaan kansainvälisen yritystoiminnan minimiveron. Tämän GILTI-veromallin valitseminen globaalin verokoordinoinnin pohjaksi edellytti kuitenkin sen varsin mittavan kysymyksen ratkaisemista, miten eri maat saadaan sitoutumaan minimiveron soveltamiseen. Asia ratkaistiin tarjoamalla konsernin asuinvaltiolle ja kaikille muillekin valtioille, joissa konsernilla on toimintaa, oikeus kerätä täydennysveroa konsernin yksiköiden aliverotetusta voitosta. Valtioille asetettiin lisäksi nokkimisjärjestys verotusoikeuden käytössä: ensisijainen oikeus annettiin lähdevaltiolle, jossa voitto on verotettu sovittua minimiverotasoa (15 %) alemmalla efektiivisellä veroasteella (kotimainen täydennysvero, QDMTT-täydennysvero), toissijainen oikeus annettiin konsernin emoyhtiön asuinmaalle (IIR-täydennysvero) ja viimeisenä verotusoikeuttaan voivat käyttää konsernin muut sijaintivaltiot (UTPR-täydennysvero). Näillä toisiaan täydentävillä verotusoikeuksilla luotiin valtioille kannusteet minimiveron toimeenpanoon ilman pakottavaa veroharmonisointia, josta sopiminen olisi ehkä ollut ylivoimaista. Kannusterakenteen on arvioitu johtavan siihen, että lähdevaltiot pyrkivät useimmiten nostamaan direktiivin piiriin kuuluvien voittojen verotason kotimaisella täydennysverolla sovitulle minimitasolle, jolloin muut valtiot kantavat täydennysverojaan vain poikkeustapauksissa.

Direktiivi jättää vähän kansallista liikkumavaraa direktiivin toimenpanossa. Tästä syystä tässä lausunnossa keskitytään tarkastelemaan vähimmäisveron todennäköisiä taloudellisia vaikutuksia. Aluksi tarkastellaan esitysluonnoksen arvioita vaikutuksista verotuottoon ja siinä tehtyjä oletuksia. Tämän jälkeen tuodaan esiin ulkopuolisia tutkija-arvioita minimiveron vaikutuksista.

Mainittuun direktiivin sallimaan vähäiseen kansalliseen liikkumavaraan direktiivin sisällöllisessä implementoinnissa on joitakin poikkeuksia. Yksi näistä liittyy kotimaiseen täydennysveroon (QDMTT-täydennysvero), jonka käyttöönotto osana vähimmäisveroa koskevaa sääntelyä on jätetty kansalliseen harkintaan. HE:ssä ehdotetaan kotimaisen täydennysveron ottamista käyttöön Suomessa. Ehdotus on kannatettava, sillä tällä tavoin voidaan turvata suomalaisten yritysten Suomessa raportoiduista voitoista joissain harvoissa tilanteissa kannettavien täydennysverojen kertyminen Suomeen. Muussa tapauksessa vastaava määrä kerättäisiin konsernin emoyhtiön kotimaassa (IIR-täydennysvero) tai joissain kolmannessa maassa (UTPR-täydennysvero). Lisäksi, kuten jäljempänä tuodaan esiin, kotimaisella täydennysverolla ei olisi juuri haitallisia vaikutuksia yritysten reaalityaloudellisiin päätöksiin. Tämä johtuu täydennysveroa laskettaessa tehtävistä käyttöomaisuuden arvoon ja palkkasummaan perustuvista vähennyksistä (substanssivähennys, SBIE-vähennys).

2. HE-arvio vähimmäisveron taloudellisista vaikutuksista

Esityksen jaksossa 4.2 arvioidaan GloBE-sääntelyn maailmanlaajuisia taloudellisia vaikutuksia Suomen verotuottoon sekä yrityksille ja verohallinnolle koituviin uusiin velvoitteisiin. Lisäksi esitetään näkökohtia uudistuksen välillisistä taloudellisista vaikutuksista.

Arvio verotuottovaikutuksista perustuu verohallinnon laskelmiin. Niissä on käytetty ensisijaisesti maakohtaisen raportoinnin aineistoa, joka on kattavuudeltaan vaikutusarvioinnin tekemiseen sopivin saatavilla oleva yksittäinen aineisto. Useissa muualla tehdyissä arvioissa on käytetty maatason aggregoituja aineistoja. Niissä joudutaan oletamaan maan efektiivisen veroasteen olevan sama kaikille kansainvälisille konserneille, mikä heikentää arvioiden luotettavuutta.

HE:n arvio on pääosin staattinen, yritysten oletetaan pitävän käyttäytymisensä muuttumattomana. Valtioiden puolestaan oletetaan reagoivan päätöksillään uudistukseen. Laskelmissa matalan verotason lähdevaltiot ottavat lähtökohtaisesti käyttöönsä kotimaisen täydennysveron. Tämän koskee kuitenkin vain kehittyneitä teollisuusmaita. Muiden maiden oletetaan jättävän aluksi kotimaisen täydennysveron keräämättä, jolloin Suomella on mahdollisuus verottaa IIR-täydennysverolla kyseisissä maissa raportoituja aliverotettuja voittoja.

Esityksessä vähimmäisveron käyttöönoton arvioidaan lisäävän Suomen verotuottoja alkuvuosina noin 20 milj. eurolla. Pääosa tästä kertyy ulkomaisista aliverotetuista voitoista, jotka Suomi verottaa IIR-täydennysverolla. Myöhemmin vuosina verotuoton lisäyksen arvioidaan pienenevän kotimaisen täydennysveron käytön yleistyessä kehittyvissä maissa. Arvio vaikutuksesta on suuruudeltaan varsin matala, noin 0,3 % yhteisöverotuotoista, verrattuna monissa muissa maissa esitettyihin arvioihin, jotka ovat usein 1–2 % yhteisöverotuotosta. Toisaalta Ruotsin vastaavan lakiesityksen arvio GloBE:n vaikutuksesta yhteisöverotuottoon Ruotsissa ei poikkea merkittävästi ylöspäin HE-arviosta. Ruotsin

vaikutusarvio on toteutettu varsin samalla tavoin. Koko maailmantalouden tasolla IMF arvioi pilari 2:den tuovan 5,7 % lisän globaaliin yritysverokertymään.^{iv}

Jaksossa 4.2 käsitellään lyhyesti myös uudistuksen välillisiä vaikutuksia tuomatta kuitenkaan esiin sitä, mihin suuntaan ja missä määrin niiden huomioon ottaminen voisi muuttaa alkuperäistä staattista arviota. Tekstissä mainitaan uudistuksen keskeiseksi tavoitteeksi voitonsiirron vähentäminen, mutta siinä ei käsitellä tavoitteen toteutumisen vaikutuksia verotuottoon. Jaksossa todetaan myös: ”... koska Suomen sisäinen GloBE-verovaje on hyvin pieni ... , muutoksen voidaan arvioida parantavan Suomen kilpailukykyä suhteessa alhaisen verotuksen maihin, joissa toimivien konsernien veroastetta GloBE-sääntely käytännössä kasvattaa.” Lisäksi todetaan, että GloBE suojelee tulevia verokertymiä, koska uudistus pienentää kannustimia siirtää toimintaoja matalan verotuksen alueille.

Käyttätymisvaikutusten mekanismeja ei avata tarkemmin eikä myöskään tarjota lähdeviitteitä esitettyjen käsitysten tueksi.

3. Miten minimiveron voidaan odottaa vaikuttavan talouteen ja verotuottoon

Seuraavassa tarkastellaan minimiveron erilaisia vaikutuskanavia taloudelliseen aktiviteettiin ja verotuottoon. Eri vaikutuskanavat voidaan ryhmitellä seuraavasti

- GloBE-sääntöjen suora/staattinen vaikutus voiton veroasteeseen ja verotuottoon
- Vaikutus verosuunnitteluun (voitonsiirto)
- Vaikutus investointeihin ja toimipaikkojen sijoittumispäätöksiin
- Vaikutus valtioiden valintoihin: QDMTT-täydennysvero, yhteisöverokanta, veronhuojennukset

3.1 GloBE sääntöjen suora vaikutus

GloBE:n seurauksena järjestelmän piiriin kuuluvan konsernin matalalla efektiivisellä veroasteella verotetun yksikön voiton veroaste nousee täydennysveron seurauksena 15 %:iin veropohjasta, joka lasketaan vähentämällä voitosta (ylimääräinen) substanssivähennys (SBIE). Vähennys lasketaan kertomalla aineellisen omaisuuden ja työvoimakustannusten määrät vähennysprosentteilla, jotka ovat järjestelmän voimaantulon jälkeen 8 % aineelliselle omaisuudelle ja 10 % työvoimakustannuksille. Prosentit alenevat siirtymäkauden aikana siten, että vuodesta 2033 alkaen molemmat ovat 5 %.

SBIE-vähennys on varsinkin alkuvaiheessa varsin mittava. Devereux – Paraknewitz - Simmelr (2022) arvioivat kansainvälisellä yritysaineistolla, että vähennys pienentää minimiveron veropohjaa alkuvaiheessa keskimäärin 40 %:lla ja siirtymäkauden jälkeen 20 %:lla voittojen määrästä.^v Tätä voidaan tulkita siten, että alkuvaiheessa tosiasiallinen minimiverotaso on 9 % ja siirtymäkauden jälkeen 12 % voitosta. Ero on siinä määrin tuntuva, että SBIE-vähennys on tarpeen huomioon uudistuksen verotuottovaikutusta arvioitaessa.

GloBE:n ympäristössä voiton marginaaliveroaste (ts. voiton lisäyksen veroaste) on kuitenkin 15 % eli korkeampi kuin tulon keskimääräinen efektiivinen veroaste. Tällä erottelulla on merkitystä GloBE:n käyttäytymisvaikutuksia arvioitaessa.

Koska GloBE-täydennysveron voi kantaa mikä vaan konsernin sijaintivaltioista, se mille maalle kerättävä verotuotto allokoituu, riippuu siitä, käyttäväkö etuoikeusjärjestyksessä ensimmäiset maat verotusoikeuttaan. Monissa vaikutusarvioissa on tehty oletuksia kotimaisen täydennysveron käytöstä. Esimerkkejä tästä ovat Fuest ja Neumayer (2022), SOU (2023) ja tässä kommentoitava HE. Erityisesti kotimaisen täydennysveron soveltamisen osalta kyse on valtion vapaasta valinnasta, joka voidaan luokitella reaktioksi järjestelmän luomiin kannusteisiin.

3.2 Peitelty voitonsiirto

Monikansallisilla yrityksillä on ollut mahdollisuus siirtää voittoja korkean verotuksen maista matalan verotuksen maihin monin erilaisin keinoin, kuten manipuloimalla sisäisen kaupan siirtohintoja, konsernin sisäisillä rahoitusjärjestelyillä ja aineettoman omaisuuden keskittämällä matalan verotuksen piiriin. Voitonsiirtoa on toki pyritty rajoittamaan lainsäädännöllisin ja verovalvonnallisin keinoin.

Kannuste siirtää voittoja matalan verotuksen piiriin syntyy lähtökohtaisesti voiton rajaveroasteiden erotuksesta maiden välillä. Yhteisöverotuksessa marginaaliveroaste määräytyy käytännössä suoraan lakisääteisen yhteisöverokannan mukaan. GloBE-sääntely nostaa voiton rajaveroasteen monissa matalan verotuksen tilanteista 15 %:iin, mikä tarkoittaa sitä veroaste-erot maiden välillä pienenevät ja edelleen että kannuste siirtää voittoja korkean verotuksen maista matalan verotuksen maihin pienenee.

Useimmissa ulkomaisissa arvioissa voitonsiirron väheneminen on tärkeä tai jopa pääasiallinen GloBE:n verotuottovaikutusten lähde; näistä mainittakoon OECD:n omat vaikutusarviot, IMF (2023), Fuest ja Neumayer (2022) ja Ropponen, Viertola, Kari ja Valkonen (2023).^{vi} HE:ssä tähän vaikutukseen ei ole juuri kiinnitetty huomiota.

Voitonsiirron vähenemisen vaikutus verotuottoon voidaan arvioida hyödyntämällä voitonsiirtoa koskevan tutkimuskirjallisuuden puolijoustoestimaattia veroasteen vaikutuksesta voitonsiirtoon ja toisaalta aineistosta laskettua veroasteen muutosta, jonka verouudistus aiheuttaa.^{vii}

3.3. Vaikutukset investointeihin ja toimipaikkojen sijaintiin

Vähimmäisvero vaikuttaa kansainvälisten konsernien investointeihin todennäköisesti eri tavoin korkean verotuksen maissa ja matalan verotuksen maissa, joille vähimmäisvero on sitova. Korkean verotason maissa voitonsiirtomahdollisuuksien väheneminen nostaa investointien efektiivisiä veroasteita ja heikentää investointikannustetta. Tämän seurauksen investoinnit vähenevät. IMF (2023) ja Ruotsin komiteamietintö (SOU, 2023) arvioivat vaikutuksen voivan jäädä kuitenkin pieneksi. Matalan verotuksen maissa vähimmäisveron lähtökohtaisesti nostaa voittojen efektiivistä veroastetta, mutta substanssivähennys ja ns. ehdot täyttäviä veronhyvityksiä koskeva sääntely (QRTC-säännöt) pienentävät tätä vaikutusta ja voivat kumota sen kokonaan. QRTC-säännöt sallivat tietyt ehdot

täyttävien investointikannusteiden käyttämisen ilman, että niiden tuloksena syntyvä matala efektiivinen veroaste automaattisesti johtaisi täydennysveron maksamiseen.^{viii}

Schjelderup ja Stähler (2023) sekä Kari ja Viertola (2023) osoittavat, että substanssivähennyksen määräytyminen yritykseen sijoitetun aineellisen omaisuuden perusteella alentaa investoinnin tuottovaatimusta verrattuna tilanteeseen, jossa minimiverokanta olisi ainoa tuottovaatimukseen vaikuttava verotekijä (ei SBIE-vähennystä) ja mahdollisesti myös verrattuna nykyjärjestelmään.^{ix} Substanssivähennyksen riippuvuus palkkasummasta puolestaan johtaa siihen, että vähimmäisvero alentaa efektiivistä työvoimakustannusta ja muodostaa lisäkannusteen työvoiman palkkaamiseen kevyen verotuksen maassa. Vähimmäisvero sisältää siis kannusteita kasvattaa investointeja ja työllisyyttä matalan verotuksen maassa. Nämä efektit perustuvat siihen, että kansainvälinen yritys voi investoimalla ja palkkaamalla lisää työvoimaa kasvattaa substanssivähennystä ja pienentää maksettavakseen tulevan täydennysveron määrää. QRTC-sääntely todennäköisesti vielä kasvattaa kannusteita sijoittaa toimintaa matalan verotuksen maihin.

Tutkimuskirjallisuudessa ei ole vielä esiintynyt kattavaa arviota GloBE:n em. elementtien vaikutuksista tuotannon sijoittumiskannusteisiin. Edellä viitatu alustavat tulokset indikoivat kuitenkin GloBE:lla olevan vaikutuksia, jotka ovat ehkä ristiriidassa järjestelmän alkuperäisten tavoitteiden kanssa.

3.4 Vaikutus valtioiden valintoihin: verokannat ja verokilpailu

Globaalin minimiveron vaikutuksista maiden yhteisöverotuksen tasoon on hyvin erilaisia arvioita. IMF (2023) arvioi suoraviivaisella laskelmalla keskimääräisen yhteisöverokannan nousevan noin kahdella %-yksiköllä, mikä lisäisi minimiveron verotuottovaikutuksia 8,1 %-llä verokertymästä. Myös UNCTAD (2022) arvioi maapallon tasolla efektiivisen veroasteen nousevan kahdella %-yksiköllä ja tällä olevan edelleen merkittäviä vaikutuksia verokertymään.^x

Janeba ja Schjelderup (2023) tarkastelevat teoreettisella verokilpailumallilla yhteisöverokannan ja verotukien asettamista korkean verotuksen maissa.^{xi} Heidän tulostensa mukaan minimiverolla on monimutkaisia vaikutuksia valtioiden kannusteisiin. Peitellyn voitonsiirron väheneminen pienentää voitonsiirron aiheuttamaa painetta pitää yhteisöverokanta matalana, mutta korostaa maiden välistä kilpailua liikkuvista investoinneista. Tutkimus arvioi, että jälkimmäinen vaikutus voi täysin kompensoida ensiksi mainitun vaikutuksen, jolloin minimivero ei johtaisi yleiseen verokantojen nousuun korkean verotuksen maissa.

Matalan verotuksen maiden osalta on syytä huomata, että niillä on GloBE:ssa kaksi veroinstrumenttia: QDMTT-täydennysvero ja yhteisövero. Devereux, Vella ja Wardell-Burrus (2022) osoittavat, että matalan verotuksen mailla on kannuste nostaa kansainvälisten konsernien verotaso kotimaisella täydennysverolla minimiveron tasolle.^{xii} Yhteisöverokanta ja yhteisöveron investointikannusteet jäävät kuitenkin niiden vapaaseen harkintaan. Yhteisöverokannan alentaminen ei pienennä merkittävästi kv. konserneilta kerättävää tuottoa, koska verot määräytyvät pääosin täydennysveron perusteella, mutta verokannan alentaminen voi lisätä investointeja ja taloudellista aktiivisuutta muissa yrityksissä. Kari ja Viertola (2023) näyttävät tämän lisäksi, että substanssivähennyksen synnyttämän investointi- ja

työllistämiskannustimen voimakkuus riippuu negatiivisesti matalan verotuksen maan yhteisöverokannasta. Alentamalla yhteisöverokantaa matalan verotuksen maa voi siten kasvattaa suurten konsernien kannusteita siirtää reaalista toimintaa maahan. Tämä lisäpiirre kannustaa verokilpailuun yhteisöverokannalla matalan verotuksen maissa. Valitessaan matalan yhteisöverokannan nämä maat keräävät toki täydennysveroa monikansallisten konsernien voitoista. Tästä syystä verotuotto ei putoa dramaattisesti. Kannusteella alentaa yhteisöverokantaa on välillisiä vaikutuksia myös muiden yritysten kuin suurten konsernien verotukseen.

GloBE:n vaikutuksia verokilpailuun käsittelevä tutkimuskirjallisuus on vasta käynnistymisvaiheessa, mutta alustavat tulokset viittaavat siihen, että uudistuksella voi olla yllättäviä vaikutuksia.

4. Lopuksi

OECD:n Inclusive Framework -puitteissa ja EU:n komissiossa valmistellun vähimmäisveron vaikutusten arvioiminen on haastavaa liittyen mm. riittävän detaljoitujen aineistojen saatavuuteen ja erilaisten käyttäytymisvaikutusten huomioon ottamisen vaikeuteen.

HE:n vaikutusarvio poikkeaa lähestymistavaltaan useista muualla tehdyistä arvioista mm. siinä, että se olettaa yritysten käyttäytymisen muuttumattomaksi, vaikka muualla tehdyissä arvioissa keskeisin verotuottovaikutusten lähde on peiteltujen voitonsiirtojen väheneminen. Käyttäytymisvaikutusten osalta vaikutusarviossa on myös jäänyt kiinnittämättä huomiota järjestelmän kannusteisiin sijoittaa taloudellista toimintaa matalan verotuksen maihin. Tämä kannustevaikutus on ilmeisessä ristiriidassa järjestelmän alkueraisten tavoitteiden ja korkean verotuksen maiden intressien kanssa.

Todettakoon vielä, että direktiivin minimivero on varsin monimutkainen ja tulee aiheuttamaan hallinnollista työtä yrityksille ja eri maiden verohallinnoille. Tästä aiheutuu huomattavia kustannuksia molemmille tahoille. Järjestelmän soveltaminen ei ole varmaankaan ylivoimaista kehittyneissä maissa, mutta saattaa muodostua ongelmaksi lukuisissa kehittyvissä maissa. Jää nähtäväksi hidastaako tämä minimiveron soveltamisen laajenemista globaaliksi järjestelmäksi ja tulevatko mahdolliset ongelmat edellyttämään järjestelmän korjaamista.

Vaikka minimiveron taloudellisiin vaikutuksiin liittyy yllättäviä piirteitä ja vaikutusten suuruudesta on epävarmuutta, näyttäyty esitys myös myönteisenä. Kansainväliseen verotukseen on tarvittu koordinoitua ja OECD:n kahden pilarin malli on eittämättä yksi potentiaalisesti toimiva ratkaisutapa tässä. Siksi on oleellista, että EU-maat ovat mukana panemassa toimeen tätä uutta sääntelyä. Esitys on ainakin alustavien arvioiden mukaan myös suomalaisen julkisen talouden kannalta perusteltu.

16.11.2023

VATT/433/07.01/2023

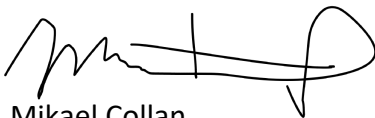
Seppo Kari

Johtava tutkija, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT

Marika Viertola

Tutkija, KTM, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT

Mikael Collan

Ylijohtaja, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT

Lähteet:

ⁱ Tämän lausunnon ovat valmistelleet Seppo Kari ja Marika Viertola.

ⁱⁱ Rudingin komitea (1992) Report of the Committee of Independent Experts on Company Taxation. Commission of the European Communities.

-
- ⁱⁱⁱ Muista vaihtoehtoista lähestymistavoista ks. esim. IMF (1999): Corporate Taxation in the Global Economy, IMF Staff Policy Paper 19/7, February 2023. OECD:n Inclusive Framework -yhteistyössä kehitetty Pilari 1 esitys sisältää piirteitä kohdevaltioverotukseen perustuvista malleista, ks. esim. Kanervo, J. (2022): Kohti markkinavaltioverotusta – jäännösvoiton jakaminen (RPA) ja OECD:n pilari I, VATT Muistiot 91.
- ^{iv} IMF esittää myös dynaamisen arvion, joka olettaa, että valtiot reagoivat minimiveroon korottamalla yhteisöverokantojaan. IMF (2023): International Corporate Tax Reform, IMF Staff Report, February 2023. Fuest ja Neumeier (2022): The Revenue Effects of a Global Effective Minimum Tax, EconPol Forum 6/2022. Vaikutusarviossa olisi voitu approksimoida työvoimakustannuksia kuten Fuest ja Neumeier (2022) tekevät.
- ^v Devereux, M.P., Paraknewitz, J. ja Simmler, M. (2022): Empirical evidence on the Global Minimum Tax: What is a critical mass and how large is the Substance-Based Income Exclusion? Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4335063> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4335063>
- ^{vi} Ropponen – Viertola – Kari - Valkonen (2023): Suomalaiset yritykset kansainvälisten veroreformien pyörteissä, ETLA Julkaisut 138. Joint Committee on Taxation (2023): Possible Effects of Adopting the OECD's Pillar Two, Both World Wide and in the United States, June 2023.
- ^{vii} Ks. seuraava katsaus peiteltyyn voitosiirron empiirisiin tutkimuksiin: Beer, S., de Mooij, R. and Liu, L. (2020): International Corporate Tax Avoidance: A Review of the Channels, Magnitudes and Blind Spots, Journal of Economic Surveys 34(3): 660-688
- ^{viii} ORTC-säännöistä ja niiden merkityksestä suorien investointien houkuttelussa ks. Perry, V. (2023) Pillar 2: tax competition in low-income countries and substance-based income exclusion. Fiscal Studies 44, 23-36. ja Devereux, M.P. ja Vella J. (2023) The Impact of the Global Minimum Tax on Tax Competition. World Tax Journal Augusta 2023.
- ^{ix} Kari ja Viertola (2023): GloBE minimum tax: effects on investment and tax competition in low-tax countries, mimeo. Schjelderup, G. and Stähler, F. (2023): The economics of the global minimum tax. International Tax and Public Finance (Published online 15 August 2023).
- ^x UNCTAD (2022): World Investment Report, Ch 3.
- ^{xi} Janeba ja Schjelderup (2023): The Global Minimum Tax Raises More Revenues than You Think, or Much Less, CESifo WP 10318
- ^{xii} Devereux, Vella ja Wardell-Burrus (2022) : Pillar 2's impact on tax competition, mimeo 26 August 2022